Keskipersian kieli

Keskipersian kieli eli **pahlavi** (myös *pehlevi*)[1] on muinaispersian ja nykypersian historiallisesta välimuodosta käytetty nimitys. Sitä puhuttiin noin 200-luvulta lähtien eaa. aluksi Fārsin maakunnassa ja myöhemmin koko sassanidien valtakunnassa, jossa se oli valtion ja zarathustralaisen uskonnon virallinen kieli. Arabien valloitettua Iranin 600-luvulla keskipersia säilyi zarathustralaisten ja Intian parsien kielenä.[2]

Keskipersia	
Oma nimi	𐭯𐭠𐭫𐭮𐭩𐭪 (*pārsīk* tai *pārsīg*)
Muu nimi	pahlavi pehlevi
Tiedot	
Alue	Sassanidien Persia
Ajoitus	n. 200 eaa.-800 jaa., jolloin kehittyi nykypersiaksi
Kirjaimisto	pehleviläinen kirjaimisto manikealainen kirjaimisto
Kielitieteellinen luokitus	
Kielikunta	indo-eurooppalaiset kielet
Kieliryhmä	indoiranilaiset kielet iranilaiset kielet
Kielikoodit	
ISO 639-2	pal
ISO 639-3	pal (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=pal)
	Ohje

Keskipersia kuuluu iranilaisten kielten lounaisryhmään. Siitä tunnetaan kaksi varianttia: zarathustralaisen ja laajan maallisen kirjallisuuden kieli sekä manikealaisten käyttämä kirjakieli, joiden välillä on foneettisia ja kieliopillisia eroja. Ne edustavat mahdollisesti eri murteita.[2] Kielessä on havaittavissa parthialaista vaikutusta.[3]

Suurin osa säilyneistä keskipersialaisista teksteistä on 500–600-luvuilta. Ne on kirjoitettu pehleviläisellä ja manikealaisella kirjaimistolla, jotka molemmat perustuvat aramealaisiin aakkosiin. Pehleviläisessä kirjoituksessa on runsaasti ideogrammeja, vanhakantaisia kirjoitustapoja ja ligatuureja. Manikealainen kirjoitus on luonteeltaan foneettista. Molemmista puuttuvat lyhyitä vokaaleja osoittavat merkit.[4]

Keskipersialainen piirtokirjoitus 300-luvulta.

Lähteet

1. Anhava, Jaakko: *Maailman kielet ja kielikunnat (3. painos)*, s. 92. Tampere: Gaudeamus, 2005. ISBN 951-662-734-X.
2. *Jazyki mira: Iranskije jazyki. I. Jugo-zapadnyje iranskije jazyki*, s. 57. Moskva: Indrik, 1997. ISBN 5-85759-048-5.
3. *Jazyki mira: Iranskije jazyki. I. Jugo-zapadnyje iranskije jazyki*, s. 58. Moskva: Indrik, 1997. ISBN 5-85759-048-5.
4. *Jazyki mira: Iranskije jazyki. I. Jugo-zapadnyje iranskije jazyki*, s. 57–58. Moskva: Indrik, 1997. ISBN 5-85759-048-5.